



**ОСОБИСТІТЬ У ПЕРІОД  
СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ:  
ПСИХОЛОГІЯ - МЕДІА - ОСВІТА**

Матеріали  
**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**  
**(19 березня 2026 року)**



м. Івано-Франківськ  
2026 рік

DOI 10.33098/2026.01.26.03

УДК 159.9:070:37.011]159.923(0.064)

О 72

*Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах  
ЗВО «Університет Короля Данила»  
(протокол № 8 від 26 березня 2026 р.)*

**О 72**      **Особистість у період суспільних трансформацій: психологія – медіа – освіта:** матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 19 березн. 2026 року). Івано-Франківськ: ЗВО «Університет Короля Данила», 2026. 116 с.

**ISBN 978-617-8850-13-5**

Видання вміщує тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особистість у період суспільних трансформацій: психологія – медіа – освіта», яка відбулася 19 березня 2026 року у закладі вищої освіти «Університет Короля Данила». Розраховане на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, а також на широкий читацький загал.

Організаційний комітет не завжди поділяє думку учасників конференції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

УДК 159.9:070:37.011]159.923(0.064)

© ЗВО «Університет Короля Данила», 2026  
© Автори, 2026

### Список використаних джерел:

1. Словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?sword=%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%82> (дата звернення: 05.03.2026).
2. Вейнберг Р. Чому об'єктивна журналістика – це оманлива і шкідлива ілюзія? *Texty.org.ua*. 2016. URL: [https://texty.org.ua/articles/80661/Chomu\\_objektyvna\\_zhurnalistyka\\_\\_se\\_omanlyva\\_i-80661/](https://texty.org.ua/articles/80661/Chomu_objektyvna_zhurnalistyka__se_omanlyva_i-80661/) (дата звернення: 05.03.2026).
3. Чепелева Н. В. Дискурсивне конструювання досвіду в ситуаціях інформаційної невизначеності. *Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів* : матеріали методол. семінару НАПН України, м. Київ, 8 квіт. 2021 р. Київ, 2021.
4. Reporters. *The Ukrainians*. URL: <https://shop.theukrainians.org/collections/zhurnalny> (дата звернення: 07.03.2026).
5. 10 причин, чому важливі історії людей *Reporters*. 2025. URL: <https://reporters.media/10-prychyn-chomu/> (дата звернення: 07.03.2026).
6. Мирчук С. Переживання. *reporter.zp.ua*. 2023. URL: <https://reporter.zp.ua/perezhivannya-psihologiya-wnq.html> (дата звернення: 07.03.2026).
7. Чепелева Н. В. Особистість як оповідач історій. Ніжин : Вид-во Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя, 2018. С. 7–23.
8. Змієвська Л. О. Емоційна журналістика: як медіа впливають на емоційний стан аудиторії : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» : 061 Журналістика / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2025. 76 с.

**УДК 070**

**Ципердюк Іван,**

*доцент кафедри журналістики, реклами та зв'язків  
з громадськістю, кандидат філологічних наук,  
ЗВО «Університет Короля Данила»,  
м. Івано-Франківськ, Україна  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0940-5066>*

## **ЦІНА «ПЕРЕВІРКИ»: ДОКУМЕНТУВАННЯ ДОЛЬ УКРАЇНЦІВ У ПРОЄКТІ РАДІО СВОБОДА**

Війна Росії проти України стала найбільшим за масштабами військовим конфліктом у світі за останні 80 років. Попри величезні втрати особового складу, яких зазнає армія агресора, з українського боку, окрім військових, гинуть десятки тисяч цивільних. Росіяни повністю знищують міста й села на сході та півдні України, з початку повномасштабного вторгнення постійно бомбардують цивільну та критичну інфраструктуру української держави. Окремою складною проблемою є численні факти жорстоких катувань росіянами українських військових і цивільного населення. У цьому контексті українська держава винесла питання щодо визнання російських військових злочинів такими, що мають ознаки геноциду, на розгляд у міжнародний суд ООН, де згодом розпочався розгляд цієї справи.

Для того щоб міжнародне юридичне правосуддя ухвалило рішення на користь України, необхідно формувати вагому доказову базу, ретельно документуючи злочини, що їх здійснюють російські окупанти. Цю роботу в Україні здійснює ціла низка офіційних структур: Офіс Генерального прокурора, СБУ, Національна поліція, ДБР, Мінреінтеграції, численні правозахисні й громадські організації та міжнародні партнери.

34 громадські організації України ще на початку повномасштабної війни, 2022 року, створили окрему коаліцію документування воєнних злочинів «Україна. П'ята ранку / Ukraine. Five AM Coalition».

Відразу після повномасштабного вторгнення журналісти різних українських медіа розпочали фіксувати численні злочини, що їх здійснюють російські окупанти. Медійники також проводять власні розслідування, встановлюючи імена та прізвища конкретних злочинців, які брали чи беруть участь у грабуванні мирного населення, катуванні цивільних і військових, убивствах, що мають усі ознаки геноциду українського народу.

Департамент правосуддя Медійної ініціативи за права людини (МІПЛ), проаналізувавши офіційну інформацію, оприлюднену Генеральною прокуратурою України (ГПУ), із 24 лютого 2022 року до кінця вересня 2025 року серед 975 проваджень, за якими вже оголошено підозри, виокремив п'ять найпоширеніших воєнних злочинів, вчинених російськими окупантами: незаконне позбавлення волі, затримання та насильницькі зникнення (472), катування та інше жорстоке, нелюдське або принизливе поведіння (446), утримання в неналежних умовах у в'язницях чи колоніях (327), убивства цивільних і військовополонених (182), пограбування цивільних (137). А. Рассамахіна, юристка та експертка МІПЛ з міжнародного гуманітарного права, відзначає, що здебільшого в більшості підозр ідеться про вчинення кількох злочинів одночасно і, хоча підозрювані належать до різних підрозділів та родів військ, способи катування українців повністю збігаються, навіть питання під час допитів ставляться однакові: «це свідчить про те, що воєнні злочини російських військових в Україні – це не результат дій окремих людей, а принцип роботи всієї армії, що виступає ніби один колективний злочинець» [3]. Підозри, оголошені ГПУ російським військовим злочинцем, – це лише мізерна частина загальної кількості злодіянь, які вони здійснили та продовжують чинити під час війни.

Величезну роботу зі встановлення імен окупантів, фіксування та документування їхніх злочинних дій постійно проводять українські журналісти. Як приклад можна назвати журналістські розслідування редакцій: «Слідство.Інфо» (документальний фільм «Він теж: історії українських чоловіків, скривджених росіянами»), The Kyiv Independent (документальний фільм

«Діти для Путіна»), «Гвара Медіа» (документальний фільм, створений спільно з британськими журналістами, про поховання розстріляних українців біля Ізюма), «Схеми / Радіо Свобода» (документальне розслідування «Секретна флешка окупантів»), «Суспільне» (документальний фільм «Щоденник вцілілої») та багато інших. Власні розслідування проводять також окремі журналісти. Один із найяскравіших прикладів такої роботи – документальний фільм української редакції Радіо Свобода «Буча. Яблунська», що отримав нагороду від Асоціації міжнародних мовників 2025 року (The Association for International Broadcasters) у номінації за найкраще розслідування. Це третій із фільмів про трагедію в Бучі, автором яких є журналіст Д. Джулай.

Українська редакція Радіо Свобода з 2022 року також розпочала власний проєкт, метою якого є систематичний збір інформації та фактів про злочини росіян передовсім на окупованих територіях Півдня України. Назва проєкту – «Фільтрація». Він відрізняється від окремих журналістських розслідувань тим, що матеріали для його поповнення з'являються систематично. Так, до жовтня 2025 року в межах проєкту «Фільтрація» було підготовлено близько ста публікацій, аудіо- та відеоматеріалів. Назва проєкту також не випадкова. Правозахисна організація Human Rights Watch заявила, що Російська Федерація постійно порушує закони війни. Співавторка звіту, підготовленого організацією, де зафіксовано численні злочини російської армії передовсім щодо цивільного населення, старша дослідниця криз і конфліктів Б. Вілле наголошує: «Тисячі українських громадян також піддалися формі обов'язкової, каральної та насильницької перевірки безпеки, яка називається «фільтрацією» [4].

Для «Фільтрації» в основному матеріали готували журналісти проєкту «Новини Приазов'я» української редакції Радіо Свобода. Загалом, журналістам стало відомо про 186 місць несвободи, де утримують українських полонених: «Це практично вся територія Росії» [1]. І це лише офіційні місця позбавлення волі, де утримують українців. Як наголошують журналісти, більшість таких в'язниць є тимчасовими, це підвали житлових або адміністративних будинків, приміщення шкіл та заводів, адміністративні будівлі. Тому їхня кількість не піддається жодному підрахунку. Фактично більшість із них – це катівні, де окупанти застосовують жорстокі тортури як до цивільних людей, так і до військовослужбовців.

У переліку документування фактів злочинів окупантів у межах проєкту «Фільтрація» журналісти української редакції Радіо Свобода оприлюднили численні свідчення про викрадення дітей, яких вивезли на територію Росії, катування та розстріли цивільного населення, зокрема журналістів, представників влади різних рівнів, підприємців, громадських активістів, а також поліцейських і військовослужбовців. Урешті, увесь проєкт «Фільтрація» є одним загальним документом, який за потреби можна використовувати для

відкриття кримінальних проваджень за скоєні злочини проти українського народу та держави.

На кінець 2025 року, за інформацією Офісу Генерального прокурора, потерпілими від воєнних злочинів в Україні визнано 253 382 особи [2]. Проект «Фільтрація» української редакції Радіо Свобода – частина масштабної роботи для покарання винуватців злочинів у майбутньому.

Отже, робота українських журналістів щодо документування та розслідування воєнних злочинів росіян надзвичайно важлива для здійснення справедливого правосуддя для всіх жертв окупантів. Особливе значення в цьому контексті має тривалий медійний проект «Фільтрація» української редакції Радіо Свобода в контексті інших журналістських розслідувань, що не лише розкривають механізми скоєння злочинів, але й послідовно фіксують їх на певній території. У нашому випадку – на окупованому Півдні України. Також варто наголосити, що такі масштабні, системні проекти, як «Фільтрація», є яскравим прикладом складної та послідовної медійної роботи. Вони мають велике значення та можуть стати об'єктом вивчення у майбутніх комплексних наукових розвідках як медіадослідників, так і юристів, істориків та психологів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Бадюк О. «695 форм тортур, 186 місць утримання»: розслідувачі дізналися, де катують українських полонених». *Радіо Свобода*. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novynu-pryazovya-kativni-v-okupatsiyi-novi-fakty-ta-svidchennya/33413544.html> (дата звернення: 09.02.2026).
2. Воєнні злочини російської федерації проти України: шляхи до справедливого покарання винних – дослідження. *Українська Гельсінська спілка з прав людини*. 2024. URL: <https://www.helsinki.org.ua/publications/voienni-zlochyny-rosiyskoi-federatsii-proty-ukrainy-shliakhy-do-spravedlyvoho-pokarannia-vynnykh-doslidzhennia/> (дата звернення: 12.02.2026).
3. Расулова О., Рассмахіна А. П'ять найпоширеніших злочинів росіян в Україні – іконографіка МПІЛ. *Медійна ініціатива за права людини*. 2025. URL: <https://mipl.org.ua/pyat-najposhyrenishyh-zlochyniv-rosiyan-v-ukrayini-infografika-mipl/> (дата звернення: 08.02.2026).
4. HRW звинувачує Москву в «примусовому вивезенні» українців до Росії. *Радіо Свобода*. 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/hrw-moskva-prymusove-vyvezenni-ukrayintsi/32013806.html> (дата звернення: 09.02.2026).